

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่องศักยภาพชุมชนบนลุ่มน้ำลำปะทาวตอนบนมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการดำรงชีวิตของคนในแต่ละชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำลำปะทาว จำนวน 10 หมู่บ้านเพื่อค้นหาความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชนและทรัพยากรเพื่อใช้กระบวนการของข้อมูลเป็น การศึกษาร่วมกันของคนในแต่ละชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็น การศึกษาวิจัยในระยะต่อไป การศึกษาในครั้งนี้ได้มีการนำเอาแนวคิดและหลักการวิเคราะห์แบบพุทธมาใช้เป็นทั้งกรอบของการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า สภาพความเปลี่ยนแปลงทั้งของทรัพยากร อาทิ ป่าไม้ , แหล่งน้ำ นั้นแม้มีความสืบเนื่องมาจากการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรแต่ก็เป็นความสืบเนื่องที่เป็นปัจจัยที่สืบเนื่องจากการล้มปทานตัดไม้และการสร้างเขื่อนบนเทือกเขาภูแล่นคาโดยหน่วยงานภาครัฐเป็นปฐมเหตุที่ทำให้มีการขยายตัวของชุมชนบนเทือกเขาภูแล่นคาเพิ่มมากขึ้นและผลจากการสร้างเขื่อนและนโยบายการเพิ่มการผลิตพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังของภาครัฐส่งต่อคุณภาพชีวิตของชาวบ้านซึ่งมีผลสืบเนื่องทำให้เกิดการขยายการบุกเบิกพื้นที่ป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก

ขณะเดียวกันที่มีความเปลี่ยนแปลงในแต่ละชุมชนก็พบว่าบทบาทของพระสงฆ์ของพุทธศาสนา ดังเช่น โครงการธรรมชาตราเพื่อชีวิตและธรรมชาติของลุ่มน้ำลำปะทาวก็เป็นมิติหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เกิดการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของคนและทรัพยากรธรรมชาติบนเทือกเขาภูแล่นคาดังมีการริเริ่มกิจกรรมฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำปะทาวที่บ้านดาครินทองเป็นต้น

และข้อค้นพบประการสำคัญอีกประการหนึ่งก็ได้แก่ พบว่าในทุกชุมชนมีความเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตของฐานทรัพยากรธรรมชาติที่รุนแรงขึ้นเป็นลำดับๆนั้น แต่ก็มีสิ่งที่ยึดโยงความผูกพันของชาวบ้านไว้ไม่ให้แตกแยกกันมากกว่านี้สิ่งนั้นได้แก่ ความศรัทธาที่มีต่อพุทธศาสนา

ดังนั้นประเด็นที่น่าสนใจต่อการพัฒนาต่อการศึกษาชุมชนบนลุ่มน้ำลำปะทาวตอนบนจึงควรเน้นไปที่บทบาทของพุทธศาสนาต่อคุณภาพชีวิตของคนและฐานทรัพยากรเป็นหลัก